

การศึกษาหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม
โครงการประเภทอาคารชุดพักอาศัยรวม เขตกรุงเทพมหานคร
Study of Green Area Regulation in Environmental Impact
Assessment: A Case Study of Condominiums in Bangkok

รับบทความ 01/05/2566

แก้ไขบทความ 29/05/2566

ยอมรับบทความ 09/06/2566

นภสร จินดาพงษ์ ยุวดี ศิริ

ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Napasorn Jindapong, Yuwadee Siri

Department of Housing, Faculty of Architecture, Chulalongkorn University

Napasorn_j@outlook.com, zooaey@gmail.com

บทคัดย่อ

โครงการที่พักอาศัยประเภทอาคารชุดพักอาศัยรวมที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไป หรือมีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 4,000 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งหนึ่งในหลักเกณฑ์ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ พื้นที่สีเขียว ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความน่าอยู่ของเมือง แต่ตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในส่วนของมาตรการเกี่ยวกับการใช้พื้นที่สีเขียวไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความทันสมัยของสถานการณ์ในปัจจุบัน งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียว และความเป็นไปได้ที่จะทำให้หลักเกณฑ์ดังกล่าวดีขึ้น โดยกำหนดกรอบการวิจัยคือ 1) การศึกษาลักษณะพื้นที่สีเขียวที่เกิดขึ้นในหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการพิจารณาในปี พ.ศ. 2561 และ 2) ความเป็นไปได้ที่จะปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์ดังกล่าว

ผลการศึกษาแบ่งเป็นสองลักษณะ คือการวิจัยเชิงเอกสารพบว่าลักษณะพื้นที่สีเขียวที่เกิดขึ้นในรายงานฯ ผ่านตามหลักเกณฑ์ขั้นต่ำของพื้นที่สีเขียวที่กำหนดไว้ โดยรูปแบบอาคารประเภทอาคาร Low Rise มีสัดส่วนเฉลี่ยของพื้นที่สีเขียวทุกประเภทเกินกว่าที่หลักเกณฑ์กำหนดมากกว่าอาคารประเภท High Rise จากการสัมภาษณ์กลุ่มนิสิตบุคคลผู้จัดทำรายงานพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดทำพื้นที่สีเขียว คือ ตัวเลขหลักเกณฑ์ขั้นต่ำ และชนิดพันธุ์ของไม้ยืนต้นที่ต้องนำไปคำนวณการดูดซับคาร์บอน โดยชนิดพันธุ์ที่ใช้มาจากตารางอ้างอิงที่ถูกทำขึ้นในปี พ.ศ. 2542 โดยไม่มีการเพิ่มเติมชนิดพันธุ์ไม้ยืนต้นเลย และไม่สามารถปฏิบัติได้จริง นอกจากนั้น การสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญนำมาสู่แนวทางการปรับปรุงหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียว ได้แก่ 1) แนวทางในส่วนหลักเกณฑ์ ได้แก่ หลักเกณฑ์ขั้นต่ำเดิมควรมีอยู่ แต่ต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัย และสามารถปฏิบัติได้จริง รวมถึงการยอมรับรูปแบบพื้นที่สีเขียวอื่น ๆ แต่ต้องแยกหลักเกณฑ์ออกมาจากหลักเกณฑ์ขั้นต่ำ ไม่สามารถทดแทนกันได้ 2) แนวทางการดำเนินการและการนำไปใช้ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักเกณฑ์ เพื่อมีเป้าหมายในการปฏิบัติหลักเกณฑ์นั้น รวมถึงการใช้ดุลยพินิจของกรรมการต้องมาจากผู้ที่มีความรู้ในเรื่องพื้นที่สีเขียวและหลักเกณฑ์ด้วย และการนำหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้เพื่อเกิดวิธีการใหม่ ๆ ต่อไป

คำสำคัญ: พื้นที่สีเขียว รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการอาคารชุดพักอาศัยรวม

Abstract

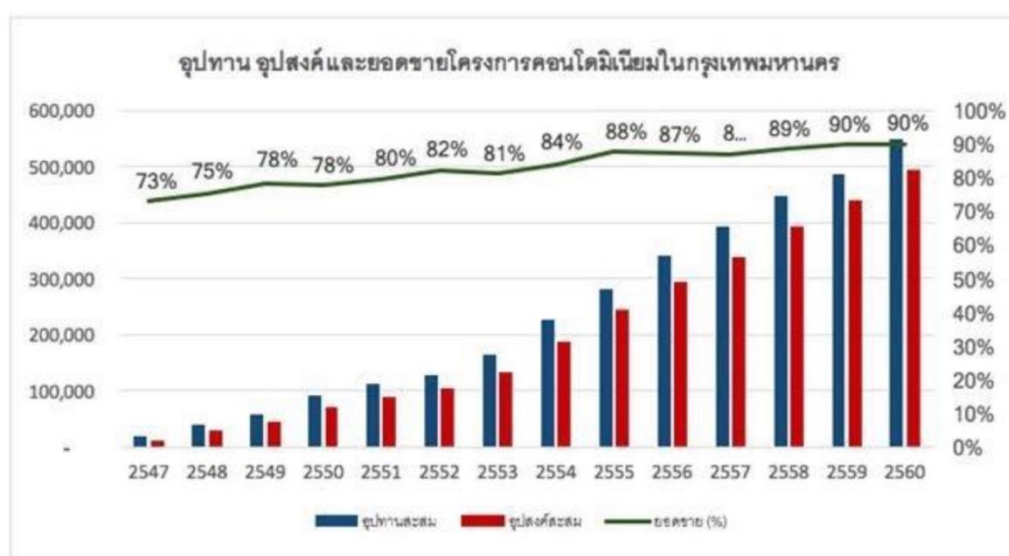
Residential condominium buildings with a minimum of 80 rooms or a floor area of at least 4,000 square meters require an environmental impact assessment report (EIA). One regulation in the environmental impact assessment report (EIA) is green area, which serves as an indicator of the livability of a city. However, over the past 30 years since the enactment of the National Environmental Quality Promotion and Preservation assessment in 1992, the measurement of green area usage has not been updated to authorize with the current situation. This research aims to study the improvement and development of green space criteria along with exploring the possibilities of enhancing those regulations. The study framework divides into two sections, 1) studying the characteristics of green spaces mentioned in the regulation of the environmental impact assessment report (EIA) evaluated in 2018, and 2) identifying possibilities for improving and developing the aforementioned criteria.

The study findings can be categorized into two aspects. First, a critical analysis of the previous literature revealed that the green spaces in the environmental impact assessment reports met minimum green space criteria. This research found that low-rise buildings had a higher average proportion of all types of green spaces compared to high-rise buildings. The outcome from interviews with the group of EIA manipulators indicated that the most important factors in creating green spaces were the minimum criteria numbers and the species of trees used for carbon absorption calculations. The tree species used were based on a reference table established in 1999, without additional tree species and not reflect the current practicality. Second, The in-depth interviews with expertise led to proposed guidelines for improving green area regulation, including: 1) maintaining the minimum criteria but updating them to be more practical and relevant, together with accepting different forms of the green area separate from the main criteria which could be irreplaceable, and 2) establishing actual objectives of the criteria for implementations and utilization, with the consideration of expertise's knowledge about green area regulation, and incorporating with other relevant environmental criteria to create new approaches for the future.

Keywords: *Green Area, Environment Impact Assessment (EIA), Condominium*

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) หรือ EIA ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพื่อคาดการณ์หรือทำนายเกี่ยวกับผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบของการดำเนินโครงการพัฒนาที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถฟื้นคืนกลับมาได้ มีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยโครงการที่ต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมประเภทอาคารชุดพักอาศัยรวม คือโครงการที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไป หรือมีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 4,000 ตร.ม. ขึ้นไป ในส่วนของหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวนั้นยังคงหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติเดิมมาโดยตลอดแม้จะมีการปรับเปลี่ยนข้อกำหนดเล็กน้อย ทว่าโดยภาพรวมหลักของหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวยังคงรูปแบบเดิมเหมือนเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ในขณะที่ปัจจุบันความหนาแน่นของที่อยู่อาศัยประเภทอาคารชุดพักอาศัยรวมหรือคอนโดมิเนียมมีปริมาณที่มากขึ้น จากจำนวนที่ดินที่จะนำมาสร้างที่อยู่อาศัยได้ที่มีจำนวนลดลง

ภาพ 1 ภาพแสดงอุปสงค์ อุปทานและยอดขายโครงการคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานครตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2560

ที่มา: จาก คอนโดกรุงเทพเปิดตัวสูงสุดในรอบ 10 ปี โดย กรุงเทพธุรกิจ, 2560. (<https://www.bangkokbiznews.com/business/786057>).

แม้ด้วยสถานการณ์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโควิด-19 จะส่งผลต่อการเติบโตของอุปสงค์คอนโดมิเนียมแต่คาดการณ์ได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป ตลาดคอนโดมิเนียมในกรุงเทพมหานครจะค่อย ๆ เติบโตขึ้นอีกครั้ง จากระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา (กรุงเทพธุรกิจ, 2560) ทำให้การพัฒนาที่อยู่อาศัยดังกล่าวยังขาดการวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับทิศทางอนาคตเมืองที่จะเกิดการอยู่อาศัยหนาแน่นสูงหลายหมื่นแสนคนในอนาคต ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่า ทรัพยากรที่ดินถือเป็นทรัพยากรที่ถูกใช้แล้วหมดไป และพื้นที่สีเขียวที่มีบทบาทมากขึ้นในการเป็นหนึ่งในด้านชีวิตความน่าอยู่ของเมืองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้อยู่อาศัย ในขณะที่กฎหมายการส่งเสริมพื้นที่สีเขียวในประเทศไทยอย่างกฎหมายรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ถูกใช้งานมายาวนานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ยังไม่เคยได้รับการเสนอแนะหรือเปลี่ยนแปลงให้หลักเกณฑ์สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป จากข้อมูลดังกล่าว จึงเกิดเป็นคำถามในงานวิจัยว่าข้อกำหนดหลักเกณฑ์การคิดพื้นที่สีเขียวของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันนั้นมีการปฏิบัติอย่างไร และมีแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการทำหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ดีขึ้นได้อย่างไร ภายใต้แนวทางในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์จากการสัมภาษณ์ความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในโครงการที่อยู่อาศัยประเภทอาคารชุดในพื้นที่เมืองหนาแน่นอย่างกรุงเทพมหานคร รวมถึงประโยชน์ต่อเมืองและคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศต่อไป

คำถามในงานวิจัย

- ลักษณะของพื้นที่สีเขียวในที่ต้องมีการจัดทำตามหลักเกณฑ์ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีลักษณะอย่างไรบ้างที่เกิดขึ้นในโครงการอาคารชุดพักอาศัยรวม
- แนวทางในการทำให้หลักเกณฑ์ด้านพื้นที่สีเขียวในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมทำให้ดีขึ้นได้อย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ในงานวิจัย

- เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบของพื้นที่สีเขียวที่ต้องมีการจัดทำตามหลักเกณฑ์ของรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการอาคารชุดพักอาศัยรวม
- เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ด้านพื้นที่สีเขียวกับจัดทำพื้นที่สีเขียวของนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานของโครงการอาคารชุดพักอาศัยรวม
- เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากความคิดเห็นของผู้ออกแบบพื้นที่สีเขียวและผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่สีเขียว
- เพื่อเสนอแนะการปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวให้ดีขึ้นในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการอาคารชุดพักอาศัยรวม

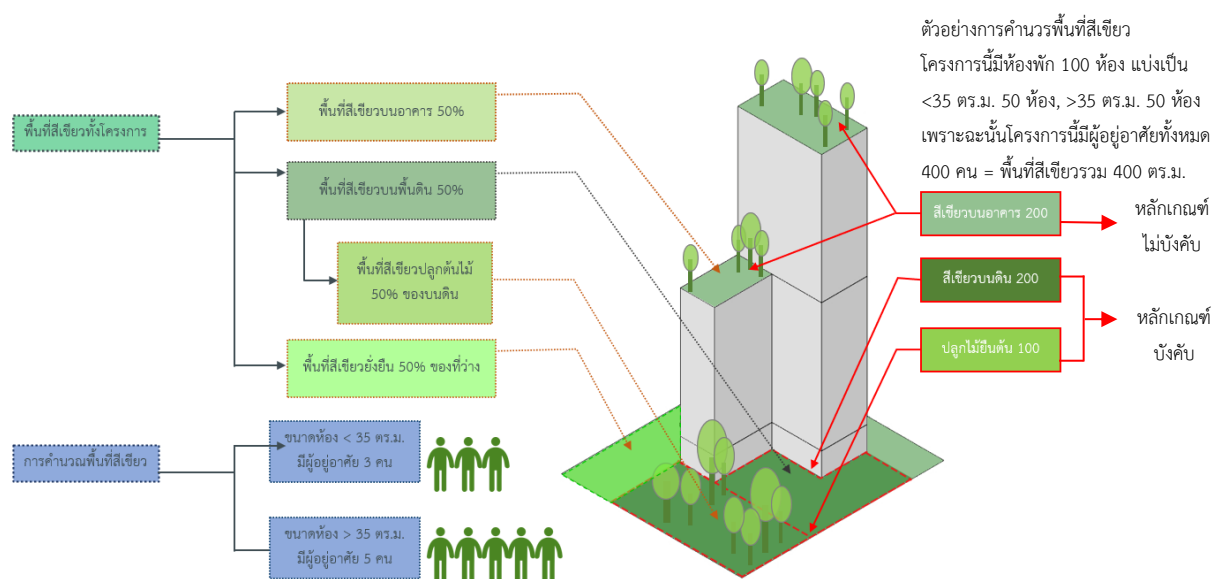
บททวนวรรณกรรม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นการวางกรอบนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อคาดการณ์หรือทำนายเกี่ยวกับผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบของการดำเนินโครงการพัฒนาที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม เพราะทรัพยากรธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อีก ซึ่งพื้นที่สีเขียวมีบทบาทในการกำหนดหลักเกณฑ์ข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับการจัดทำพื้นที่สีเขียวในโครงการที่เข้าข่ายต้องทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย

หลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม

หลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีรายละเอียด ดังนี้

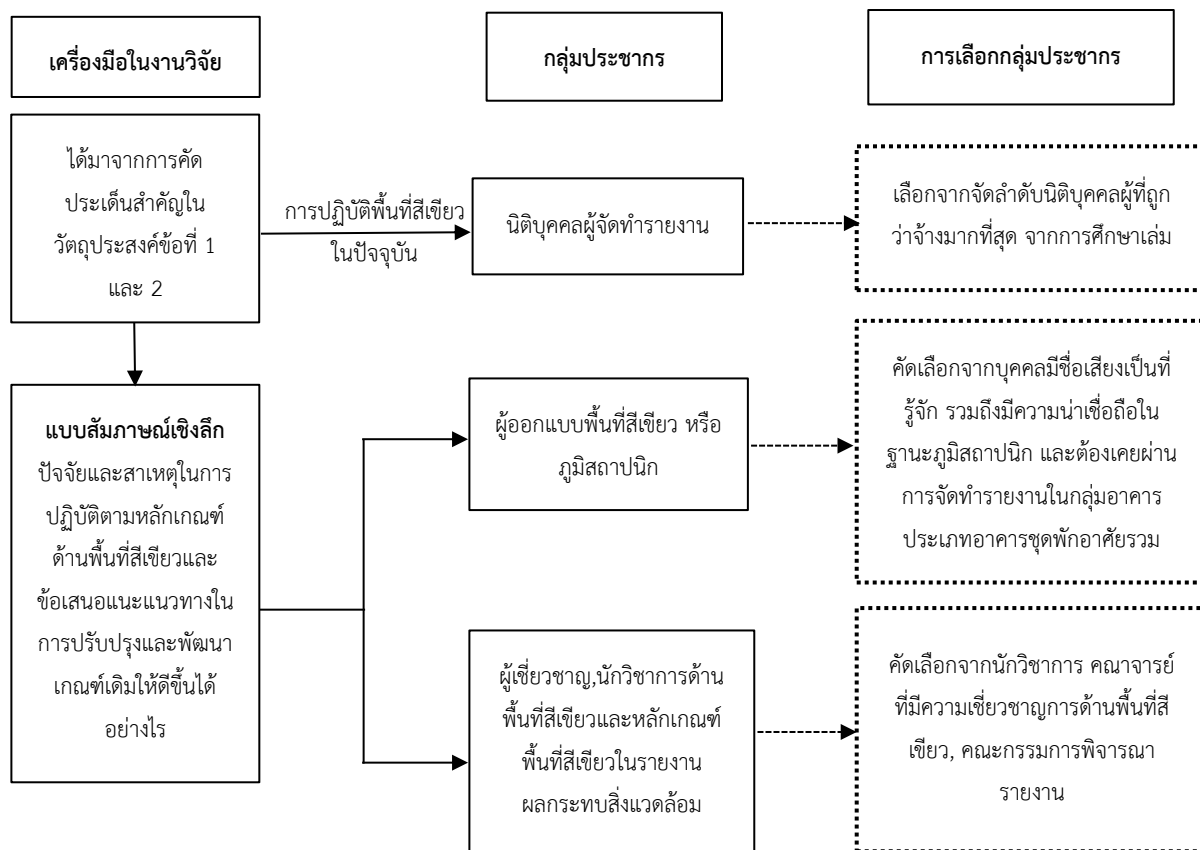
ภาพ 2 ภาพแสดงหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมและตัวอย่างการคำนวณพื้นที่สีเขียว

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ร่วมกับการศึกษาวิจัยเชิงสัมภาษณ์ (Interview research) โดยสามารถจำแนกขั้นตอนในการวิจัยหลักออกเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหา และประเด็นด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ โดยทำการศึกษาลักษณะด้านรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในหมวดพื้นที่สีเขียวของโครงการประเภทอาคารชุดพักอาศัยรวม ในเขตกรุงเทพมหานคร และแนวคิดด้านพื้นที่สีเขียว ประโยชน์ของพื้นที่สีเขียว รูปแบบต่าง ๆ ของพื้นที่สีเขียว
2. ทำการศึกษารวบรวมรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการพิจารณาในช่วงปี พ.ศ. 2561 ของโครงการประเภทอาคารชุดพักอาศัยรวม ที่เป็นอาคารที่อยู่อาศัยจำนวน 30 โครงการ โดยทำการศึกษาเฉพาะในหลักเกณฑ์ในหมวดพื้นที่สีเขียว ประเภทของพื้นที่สีเขียวตามหลักเกณฑ์ เพื่อนำผลการศึกษามาจัดประเด็นที่น่าสนใจและนำไปตั้งคำถามเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มประชากรกลุ่มที่ 1 กลุ่มนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานฯ
3. นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากร กลุ่มนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานฯ และผลการศึกษาลักษณะพื้นที่สีเขียวที่เกิดขึ้นในเล่มรายงาน มาตั้งคำถามและสัมภาษณ์กลุ่มประชากรกลุ่มที่ 2 ผู้ออกแบบพื้นที่สีเขียว จากนั้นรวบรวมคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ออกแบบพื้นที่สีเขียวนำมาตั้งคำถามกลุ่มประชากรกลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพื้นที่สีเขียว
4. ทำการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด เพื่อทราบถึงความสอดคล้อง ความแตกต่าง และข้อค้นพบในงานวิจัย และนำมาอภิปรายผล

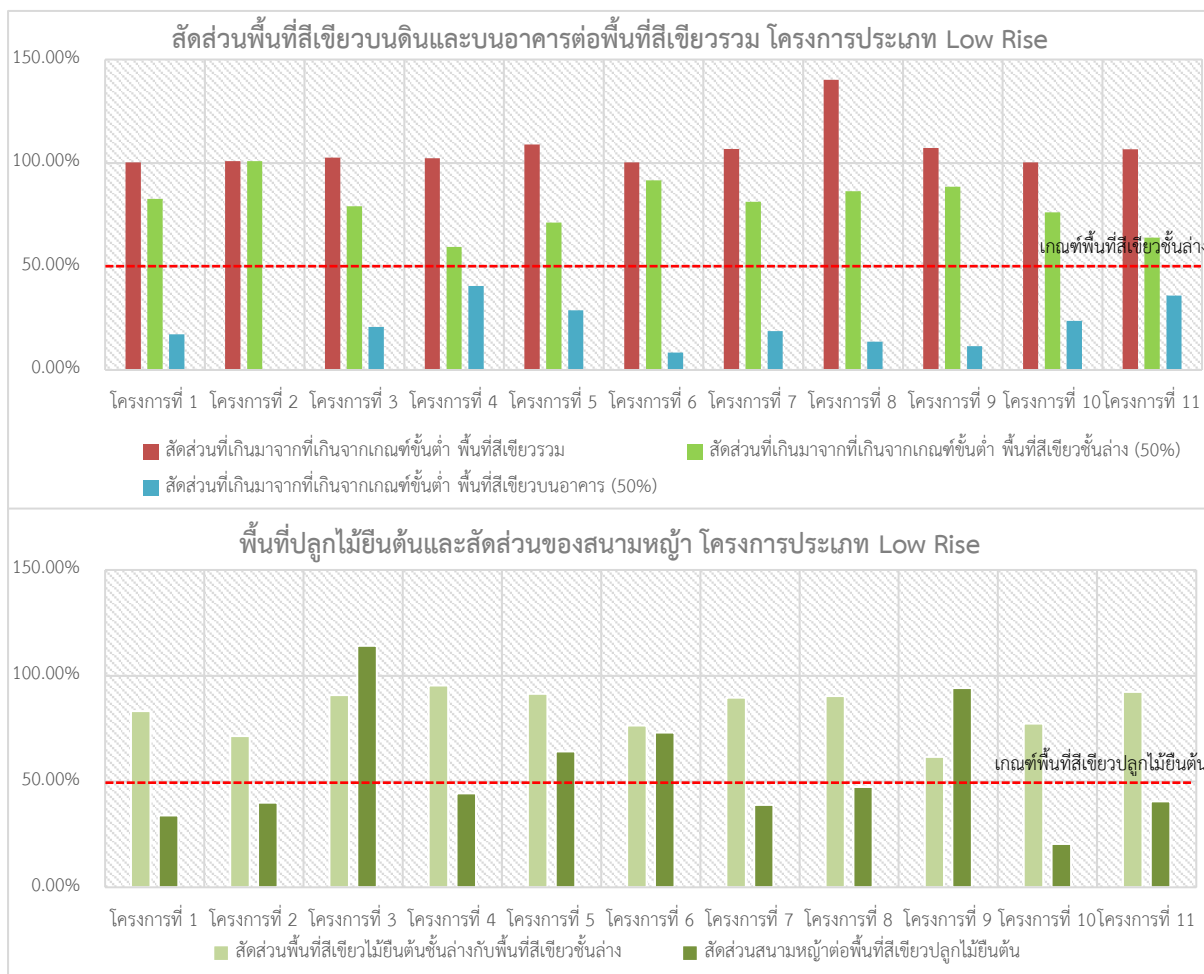
แผนผัง 1 แผนผังแสดงวิธีการดำเนินงานวิจัย และการเลือกกลุ่มประชากรกลุ่มสัมภาษณ์

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

การรายงานผลการศึกษา

จากการศึกษาเล่มรายงานของโครงการทั้งหมด 30 โครงการ โดยแบ่งประเภทเป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 สามารถแบ่งประเภทโครงการได้ 2 ประเภท คือ โครงการประเภทอาคารชุดพักอาศัยรวมสูงไม่เกิน 8 ชั้น หรือไม่เกิน 23 เมตร เรียกว่า Low-Rise โครงการประเภทอาคารชุดพักอาศัยรวมสูงเกิน 8 ชั้น หรือมากกว่า 23 เมตร เรียกว่า High Rise จากการศึกษาลักษณะพื้นที่สีเขียวที่พบในเล่มรายงานสามารถรายงานผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. พื้นที่สีเขียวรวม พื้นที่สีเขียวชั้นล่าง และพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้น โครงการประเภท Low Rise

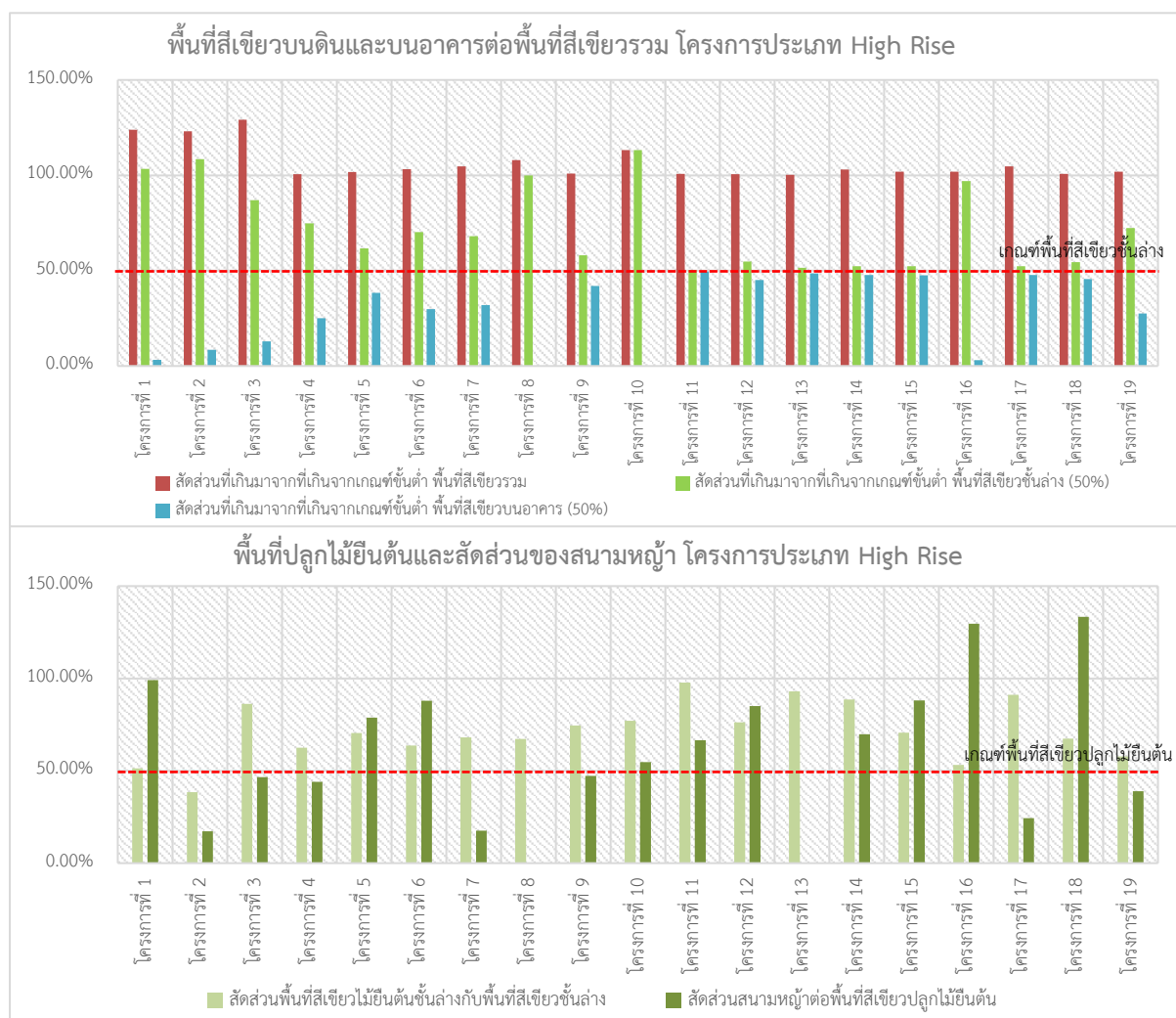

แผนภูมิ 1 แผนภูมิแสดงลักษณะสัดส่วนพื้นที่สีเขียวที่จัดให้มีของโครงการประเภท Low Rise

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากการศึกษาพบว่าโครงการประเภท Low Rise มีตัวเลขพื้นที่สีเขียวรวมที่มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมากกว่าเฉลี่ยทุกโครงการที่ร้อยละ 6.95 มีสัดส่วนเฉลี่ยของพื้นที่สีเขียวชั้นล่างที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดอยู่ที่ร้อยละ 80.04 และสัดส่วนเฉลี่ยของพื้นที่สีเขียวบนอาคารอยู่ที่ร้อยละ 19.96 นอกจากนี้โครงการประเภท Low Rise มีสัดส่วนเฉลี่ยพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้นต่อพื้นที่สีเขียวชั้นล่างเกินกว่าเกณฑ์กำหนดที่ร้อยละ 50 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 83.66 ของพื้นที่สีเขียวชั้นล่าง ในส่วนประเภทพื้นที่สีเขียวที่พบมากอีกอย่างคือ สนามหญ้า ซึ่งในโครงการ Low Rise เมื่อเทียบสัดส่วนของสนามหญ้ามกับพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้นพบว่ามีความเฉลี่ยร้อยละ 55.59

2. พื้นที่สีเขียวรวม พื้นที่สีเขียวชั้นล่าง และพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้น โครงการประเภท High Rise

แผนภูมิ 2 แผนภูมิแสดงลักษณะสัดส่วนพื้นที่สีเขียวที่จัดให้มีของโครงการประเภท High Rise

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากการศึกษาพบว่า โครงการประเภท High Rise มีตัวเลขพื้นที่สีเขียวรวมที่มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมากกว่าเฉลี่ยทุกโครงการที่ร้อยละ 6.53 ในส่วนของประเภทพื้นที่สีเขียวชั้นล่างพบว่า โครงการประเภท High Rise สัดส่วนเฉลี่ยของพื้นที่สีเขียวชั้นล่างที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดอยู่ที่ร้อยละ 22.75 และเมื่อดูไปยังสัดส่วนเฉลี่ยของพื้นที่สีเขียวบนอาคารที่มีการจัดทำโครงการประเภท High Rise นั้น มีสัดส่วนเฉลี่ยของพื้นที่สีเขียวบนอาคารที่ร้อยละ 30.81 นอกจากนี้ในส่วนของพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้น พบว่า โครงการประเภท High Rise มีสัดส่วนเฉลี่ยพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้นต่อพื้นที่สีเขียวชั้นล่างเกินกว่าเกณฑ์กำหนดที่ร้อยละ 50 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 71.20 ของพื้นที่สีเขียวชั้นล่าง ในส่วนประเภทพื้นที่สีเขียวที่พบมารองลงมาคือสนามหญ้า ซึ่งในโครงการ High Rise เมื่อเทียบสัดส่วนของสนามหญ้ากับพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้น พบว่ามีค่าที่เฉลี่ยร้อยละ 59.42

บทสรุปแสดงให้เห็นว่าทุกโครงการสามารถทำพื้นที่สีเขียวชั้นล่างได้เกินกว่าเกณฑ์กำหนด และไม่มีสัดส่วนเฉลี่ยที่แตกต่างกันในประเภทพื้นที่สีเขียวรวม แต่ในส่วนของประเภทพื้นที่สีเขียวชั้นล่างพบว่า โครงการประเภท Low Rise นั้นทำพื้นที่สีเขียวชั้นล่างเกินกว่าเกณฑ์กำหนดได้มากกว่า ซึ่งอาจสอดคล้องกับการที่โครงการประเภท Low Rise มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวบนอาคารน้อยกว่าโครงการประเภท High Rise นอกจากนี้ในส่วนของพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้นพบว่าโครงการประเภท Low Rise นั้นมีสัดส่วนเฉลี่ยที่มากกว่า และมีสัดส่วนการใช้สนามหญ้าน้อยกว่าแบบโครงการประเภท High Rise

จากการศึกษาลักษณะพื้นที่สีเขียวตามหลักเกณฑ์ในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเภทพื้นที่สีเขียวแต่ละประเภทสามารถนำไปตั้งประเด็นคำถามและสรุปผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มที่ 1 กลุ่มนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานได้ ดังนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงการตั้งประเด็นและการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรกลุ่มที่ 1 กลุ่มนิติบุคคลผู้จัดทำรายงาน

ประเด็นที่ได้จากการศึกษาเอกสาร	ประเด็นคำถาม	คำตอบ : กลุ่มนิติบุคคลผู้จัดทำรายงาน
1. ทุกโครงการสามารถจัดทำพื้นที่สีเขียวตามหลักเกณฑ์ขั้นต่ำได้ทั้งหมด ซึ่งแสดงว่าหลักเกณฑ์ขั้นต่ำเป็นปัจจัยสำคัญ	1. ปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับกลุ่มนิติบุคคลในการจัดทำพื้นที่สีเขียวตามหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวคือปัจจัยใด?	ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ การทำตามหลักเกณฑ์ขั้นต่ำได้อย่างครบถ้วน เพราะหากไม่สามารถผ่านตัวเลขในเกณฑ์ขั้นต่ำได้ ก็จะไม่สามารถทำต่อได้
2. ปัจจัยที่ต้องพิจารณานอกเหนือจากตัวเลขของหลักเกณฑ์ขั้นต่ำ	2. จากข้อที่ 1 แล้วปัจจัยใดที่กลุ่มนิติบุคคลต้องพิจารณารองลงมา?	ปัจจัยที่สำคัญอีกประการรองลงมาจากข้อแรก คือ การดูชนิดพันธุ์ของไม้ยืนต้นที่ใช้ในโครงการ เพื่อนำมาคำนวณการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ของต้นไม้ในโครงการ
3. ในรายละเอียดของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มีการเริ่มต้นและตรวจสอบโดยคณะกรรมการพิจารณา	3. ขั้นตอนเริ่มต้นในการจัดทำพื้นที่สีเขียวในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องคำนึงถึงปัจจัยใดเป็นสำคัญ?	สถานที่ตั้งของโครงการ เพื่อดูว่ากรรมการที่จะตรวจคือใคร เพราะกรรมการในแต่ละท้องที่ใช้ดุลยพินิจไม่เหมือนกัน

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากหลักเกณฑ์การดูชนิดพันธุ์ของไม้ยืนต้นเพื่อนำไปคำนวณการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ภายในโครงการ จึงไปทำการศึกษาต่อและพบว่า ทุกเล่มรายงานนั้น มีการใช้สูตรคำนวณและแหล่งอ้างอิงชนิดพันธุ์ของไม้ยืนต้นที่สามารถดูดซับคาร์บอนได้จากแหล่งที่มาแหล่งเดียวกัน ดังภาพ

รายชื่อต้นไม้	อัตราการสังเคราะห์แสง ($\mu\text{ mol /m}^2\text{/s}$) ^{2/}	พื้นที่ทรงพุ่ม (ตร.ม.)	ปริมาณการดูดซับ คาร์บอนของต้นไม้ใน 1 วัน ^{1/} (mol)*	
ไม้ยืนต้น (ชั้นล่าง)				
1. ตะแบก	15.15	137.34	$15.15 \times 10^{-6} \times 137.34 \times 60 \times 60 \times 8$	59.92
2. อินทนิลน้ำ	15.15	769.40	$15.15 \times 10^{-6} \times 769.40 \times 60 \times 60 \times 8$	335.70
3. ไม้	-	2.20	-	-
4. ตะเคียนทอง	-	125.06	-	-
5. กระพี้จั่น	5.60	502.40	$5.60 \times 10^{-6} \times 502.40 \times 60 \times 60 \times 8$	81.03
6. น้ําเต้าต้น	23.99	251.20	$23.99 \times 10^{-6} \times 251.20 \times 60 \times 60 \times 8$	173.56
7. ปีป	6.23	113.04	$6.23 \times 10^{-6} \times 113.04 \times 60 \times 60 \times 8$	20.28
รวมอัตราการสังเคราะห์แสงของพื้นที่สีเขียวในโครงการ				670.50

ที่มา: งานวิจัยภาควิชาวนวัฒนวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543

พูนพิภพ เกษมทรัพย์, วันต้นไม้ประจำปีแห่งชาติ 2542, ภาควิชาพืชไร่นา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพ 3 ตัวอย่างตารางการคำนวณการดูดซับคาร์บอนของไม้ยืนต้นในโครงการ

ที่มา: จาก ต้นไม้กับปัญหาหมอกพิษทางอากาศ ใน วันต้นไม้ประจำปีแห่งชาติ ปี 2542 (หน้า 91-106) โดย พูนพิภพ เกษมทรัพย์, 2542. กองสวนสาธารณะ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร.

จากอ้างอิงดังกล่าวจึงได้ไปศึกษาต่อยังตารางอ้างอิงงานวิจัยในหนังสือวันต้นไม้ประจำปีแห่งชาติ ปี 2542 และพบว่าชนิดพันธุ์ที่พบในตารางอ้างอิงนั้นประกอบด้วยไม้ยืนต้น 35 ชนิด ไม้พุ่มและไม้คลุมดินรวมกัน 92 ชนิด จึงนำมาศึกษาต่อร่วมกับการศึกษาหลักเกณฑ์จากเล่มรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ในโครงการประเภท Low Rise มีพบโครงการที่ใช้ชนิดพันธุ์ตามตารางอ้างอิงนี้กว่าร้อยละ 63.64 และในโครงการประเภท High Rise ร้อยละ 89.47 พบว่ามีการใช้ชนิดพันธุ์ตามตารางอ้างอิงนี้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของกลุ่มนิติบุคคลผู้จัดทำรายงาน จึงนำไปสู่การตั้งประเด็นว่า การใช้ชนิดพันธุ์ โดยอ้างอิงจากการคำนวณการดูดซับคาร์บอนนั้นเป็นข้อจำกัดสำหรับกลุ่มผู้ออกแบบหรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาการปฏิบัติจริงของโครงการ โดยทำการคัดเลือกโครงการประเภท Low Rise และ โครงการประเภท High Rise ที่มีการใช้ชนิดพันธุ์ตามตารางอ้างอิงมากที่สุดประเภทละ 2 โครงการ รวมเป็น 4 โครงการ ค้นพบว่าเลือกใช้ชนิดพันธุ์นั้นมี

ความแตกต่างกันจากในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงนำมาสู่การตั้งประเด็นว่าสาเหตุใดที่ส่งผลให้การเลือกใช้ไม้ยืนต้นในหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวนั้นแตกต่างจากการใช้งานจริง

ตาราง 2 ตารางแสดงการตั้งประเด็นและการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ออกแบบพื้นที่สีเขียว

ประเด็นที่ได้จากการศึกษาเอกสาร	ประเด็นคำถาม	คำตอบ : กลุ่มผู้ออกแบบพื้นที่สีเขียว
1. การมีส่วนเฉลี่ยการใช้สนามหญ้าเกินครึ่งหนึ่งของพื้นที่สีเขียวปลูกไม้ยืนต้น	1. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการใช้สนามหญ้าคืออะไร และสนามหญ้าตอบสนองด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร?	เพราะสนามหญ้าคือ พื้นที่สีเขียวที่มีการก่อสร้างปลูกที่สุด โดยสนามหญ้าตอบสนองต่อการเป็นพื้นที่ใช้สอย ไม่ได้ตอบโจทย์ด้านการเป็นพื้นที่สีเขียวยั่งยืน เพราะต้องมีการบำรุงรักษา และใช้น้ำมาก
2. มีการใช้ไม้ยืนต้นตามตารางอ้างอิงการดูดซับคาร์บอน จากวารสารต้นไม้ปีพ.ศ. 2538 ใช้มาจนถึงปัจจุบัน	2. การใช้ชนิดพันธุ์ตามตารางอ้างอิงนั้นเป็นข้อจำกัดในการออกแบบของผู้ออกแบบหรือไม่ อย่างไร?	เป็นข้อจำกัด เพราะความนิยมของการออกแบบสวน หรือพื้นที่สีเขียว เปลี่ยนเทรนด์ไปทุกๆ ปี ในขณะที่ตารางอ้างอิงนี้ไม่ได้มีการเพิ่มชนิดพันธุ์ตามเทรนด์ไปด้วย
3. การเลือกใช้ชนิดพันธุ์นั้นมีความแตกต่างกันจากในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการใช้งานจริง	3. สาเหตุใดที่ส่งผลให้การเลือกใช้ไม้ยืนต้นในหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวนั้นแตกต่างจากการใช้งานจริง?	เพราะตารางอ้างอิงนี้ ไม่สามารถนำมาใช้งานจริงได้ การเลือกไม้ยืนต้นใช้งานนั้น มีปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความต้องการของเจ้าของโครงการ ความสวยงาม ต้นทุน ความนิยมในตลาด
4. จากข้อจำกัดที่พบในการศึกษาเล่มรายงานถึงการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากสิ่งที่อยู่ในเล่มรายงาน	4. มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงให้หลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวเดิมที่มีอยู่ดีขึ้นได้อย่างไรบ้าง?	การเลือกใช้เกณฑ์ที่สามารถปฏิบัติได้จริง การกำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน และการยอมรับพื้นที่สีเขียวในรูปแบบอื่น ๆ

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ออกแบบพื้นที่สีเขียว และกลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพื้นที่สีเขียว ซึ่งมีกลุ่มย่อยเป็นกลุ่มคณะกรรมการพิจารณารายงาน (คชก.) ได้ใช้ชุดคำถามเดียวกัน และเป็นคำถามปลายเปิดทั้งหมด จึงนำมาสรุปผลการสัมภาษณ์ทั้งหมดได้ ดังนี้

1. ประเด็นที่มีความสอดคล้องกัน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ในประเด็นที่สอดคล้องกันพบว่า สามารถแบ่งเป็นหัวข้อหลักคือ 1.1) หลักเกณฑ์ (REGULATION) ส่วนที่เป็นการกำหนดพื้นที่สีเขียวขั้นต้นนั้นยังรักษาไว้ เพื่อเป็นมาตรฐานให้แก่ทุกโครงการทำเหมือนกัน แต่ในส่วนหลักเกณฑ์การคำนวณการดูดซับคาร์บอนของไม้ยืนต้นไม่สามารถใช้งานได้จริงรวมถึงวัดผลไม่ได้ และหลักเกณฑ์ต้องมีการอัปเดตข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ 1.2) การดำเนินการและการนำไปใช้ (IMPLEMENTATION) ของหลักเกณฑ์ต้องมาจากดุลยพินิจของกรรมการที่เป็นผู้มีความรู้เรื่องพื้นที่สีเขียว รวมถึงการกำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนมากกว่าที่มีอยู่

ตาราง 3 ตารางแสดงการสรุปประเด็นที่สอดคล้องกันจากกลุ่มประชากรที่ 2 และกลุ่มที่ 3

ประเภทข้อค้นพบ	ผู้ออกแบบพื้นที่สีเขียว	ผู้เชี่ยวชาญพื้นที่สีเขียว	คณะกรรมการพิจารณา	บทสรุป
หลักเกณฑ์ (REGULATION)	เกณฑ์ขั้นต่ำอื่นๆก็ควรคงไว้ เป็นมาตรฐาน	เกณฑ์ขั้นต่ำอื่น ๆ ยังควรคงไว้	เกณฑ์ขั้นต่ำต้องมีไว้เพื่อเป็นค่ามาตรฐาน	หลักเกณฑ์ขั้นต่ำมีอยู่เดิมเพื่อเป็นมาตรฐาน
	เกณฑ์คาร์บอนใช้จริงไม่ได้และวัดผลยาก	เกณฑ์คาร์บอน นำมาใช้งานจริงไม่ได้ วัดผลไม่ได้	เกณฑ์คาร์บอนวัดไม่ได้ ไม่มีค่ากลาง ไม่มีขั้นต่ำในการคำนวณ	หลักเกณฑ์การวัดค่าดูดซับคาร์บอนไม่สามารถใช้งานจริงได้
	หลักเกณฑ์ต้องมีการอัปเดตข้อมูล	เกณฑ์ต้องอัปเดตความรู้วิธีการใหม่ ๆ ตามทันโลก	เกณฑ์ต้องอัปเดตตัวเองอยู่เสมอและต้องทำให้สมเหตุสมผล	หลักเกณฑ์นั้นต้องมีการอัปเดตข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอรวมถึงวิธีการและประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมด้วย
		- พื้นที่สีเขียวตอบสนองปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น สถานการณ์ PM2.5, Carbon Zero, Ecology Issue สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม - การใช้หลักเกณฑ์อื่นมาผสมผสาน เช่น TREES, LEED และ SITES		
การดำเนินการและการนำไปใช้ (IMPLEMENTATION)	ดุลยพินิจของกรรมการต้องมาจากผู้เชี่ยวชาญภูมิสถาปนิก	กลไกของกรรมการที่ใช้เกณฑ์ต้องมาจากผู้มีความรู้พื้นที่สีเขียว	เกณฑ์ต้องถูกใช้ดุลยพินิจจากผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้เรื่องพื้นที่สีเขียว	การใช้ดุลยพินิจของกรรมการต้องมาจากผู้มีความรู้เรื่องพื้นที่สีเขียว
	จุดอ่อนหนึ่งของเกณฑ์คือการไม่ระบุรายละเอียดให้ชัดเจน	ต้องมีการระบุรายละเอียดของเกณฑ์มากขึ้นกว่าที่มีอยู่	เกณฑ์ต้องให้รายละเอียดที่ชัดเจน เป็นหลักปฏิบัติที่กรรมการปฏิบัติตามได้	หลักเกณฑ์มีการทำรายละเอียดให้ชัดเจนขึ้นมากกว่าที่มีอยู่

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

2. ประเด็นที่ไม่สอดคล้องกัน

ประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันพบว่า 2.1) หลักเกณฑ์ (REGULATION) ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าหลักเกณฑ์ควรเปิดโอกาสให้วิธีการใหม่ ๆ หรือประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สีเขียว โดยมีความแตกต่างกันในวิธีการ ซึ่งกลุ่มผู้ออกแบบมองว่าสามารถยอมรับได้และให้การทดแทนในเชิงของการเพิ่มพื้นที่ก่อสร้าง แต่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพื้นที่สีเขียวและคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า การยอมรับพื้นที่สีเขียวรูปแบบอื่นนั้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักเกณฑ์ ไม่สามารถทดแทนหลักเกณฑ์ขั้นต่ำได้ 2.2) การดำเนินการ (IMPLEMENTATION) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการพิจารณาที่มีความเห็นว่าหลักเกณฑ์ควรต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์เพื่อให้หลักเกณฑ์มีเป้าหมายในการตอบสนองสิ่งใด

ตาราง 4 ตารางแสดงการสรุปประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันจากกลุ่มประชากรที่ 2 และกลุ่มที่ 3

ประเภทข้อค้นพบ	ผู้ออกแบบพื้นที่สีเขียว	ผู้เชี่ยวชาญพื้นที่สีเขียว	คณะกรรมการพิจารณา	บทสรุป
หลักเกณฑ์ (REGULATION)	เกณฑ์ ควรสนใจประเด็นคุณภาพของพื้นที่สีเขียว	เกณฑ์ต้องเปิดโอกาสให้วิธีการใหม่ ๆ	เกณฑ์ต้องมีวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถวัดได้	หลักเกณฑ์ควรเพิ่มเติมวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถใช้งานได้จริง
	- การใช้พืชพื้นถิ่น - พื้นที่สีเขียวให้ อัตราประโยชน์แก่เมือง	- การใช้พืชพันธุ์พื้นถิ่น (native species)	- พื้นที่สีเขียวให้ อัตราประโยชน์แก่เมือง	
	เปิดการยอมรับพื้นที่สีเขียวรูปแบบอื่น ๆ เช่น พื้นที่สีเขียวได้ขยายคา สวนแนวตั้ง	การยอมรับพื้นที่สีเขียวแบบอื่น ไม่สามารถทดแทนพื้นที่สีเขียวที่เป็นเกณฑ์เดิม	ยอมรับได้แต่ต้องแยกเกณฑ์ออกจากเกณฑ์ขั้นต่ำเดิม	การยอมรับพื้นที่สีเขียวรูปแบบอื่นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักเกณฑ์
	- แลกกับการได้ Bonus พื้นที่ก่อสร้าง เพื่อจูงใจให้กลุ่มผู้พัฒนาโครงการ	- วัตถุประสงค์ในการทำนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายของเกณฑ์อย่างไร และต้อง แยกมาเป็นหลักเกณฑ์เสริม - การให้ Bonus ต้องผนวกกฎหมายอื่น ๆ มาด้วย	- พื้นที่สีเขียวแบบอื่นยังพิสูจน์ไม่ได้ว่ายั่งยืนจริง ทั้งยังใช้การดูแลรักษาสูง - การให้ Bonus คือการทำให้ตรวจผ่านได้เร็วขึ้น	
การดำเนินการและการนำไปใช้ (IMPLEMENTATION)		หลักเกณฑ์ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกณฑ์สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์นั้นได้	หลักเกณฑ์ต้องกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเกณฑ์เพื่อจะได้นำไปสู่วิธีตรวจที่วัดได้	หลักเกณฑ์ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้มีเป้าหมายที่หลักเกณฑ์จะตอบสนองสิ่งใด
		- บทบาทของ EIA คือการดูผลกระทบต่อโครงการที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม	- การกำหนดวัตถุประสงค์ของเกณฑ์มาพร้อมกับการกำหนดวิธีการตรวจ	

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

การวิเคราะห์ผลการศึกษา

จากการสรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรกลุ่มที่ 2 และ 3 เพื่อนำไปวิเคราะห์ประเด็นที่ได้รับว่ามีความสอดคล้องหรือเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างไร จึงนำมาสู่การวิเคราะห์เป็นการเสนอแนะการปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้ดีขึ้นจากกลุ่มประชากรกลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 ได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ประเด็นส่วนหลักเกณฑ์ (REGULATION)

ตาราง 5 ตารางการวิเคราะห์ประเด็นส่วนหลักเกณฑ์ (REGULATION)

การปรับหลักเกณฑ์เดิมให้ดีขึ้น	ข้อเสนอแนะในการเพิ่มเติม
1.1 หลักเกณฑ์เดิมยังคงรักษาไว้ เพราะเป็นสิ่งที่เป็เกณฑ์ขั้นต่ำให้แกทุกโครงการต้องทำตาม	2.1 การอัปเดตข้อมูลของหลักเกณฑ์ตามหัวข้อ หรือสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เพื่อให้หลักเกณฑ์มีความทันสมัยอยู่เสมอ
1.2 การปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่นำมาปฏิบัติและวัดค่าของการปฏิบัติได้จริง ที่ส่งเสริมการเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีและยั่งยืน	2.2 การเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่มีความเป็นไปได้ และสามารถวัดได้จริงในการปฏิบัติ
- เพิ่มเติมชนิดพันธุ์ที่ใช้ในหลักเกณฑ์การดูดซับคาร์บอน มีการรวบรวมชนิดพันธุ์ที่นิยมใช้งานและมีการอัปเดตอยู่ตลอดเวลา - การกำหนดสัดส่วนการใช้พื้นที่สนามหญ้า หรือระบุการใช้งานของพื้นที่อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการทำประเภของพื้นที่สีเขียวอย่างเหมาะสมและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน	- หลักเกณฑ์การนับพื้นที่ทรงพุ่มของไม้ยืนต้น และนำไปคำนวณด้วยค่ากลางที่มีนักวิชาการเป็นคนกำหนด - เพิ่มหลักเกณฑ์พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น เพราะเป็นสิ่งที่จับต้องและวัดค่าได้
	2.3 หลักเกณฑ์ควรเพิ่มเติมประเด็นด้านคุณภาพของพื้นที่สีเขียว เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่สีเขียวที่จัดทำ มีคุณภาพที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและคนที่อยู่อาศัย
	- การเพิ่มความหลากหลายของพืชพันธุ์ ด้วยการกำหนดจำนวนการใช้ชนิดพันธุ์ - การใช้พืชพื้นถิ่น เพื่อป้องกันระบบนิเวศ ช่วยลดต้นทุนการดูแลรักษาระยะยาวให้แก่โครงการ - หลักเกณฑ์ส่งเสริมให้พื้นที่สีเขียวเป็นอรรถประโยชน์แก่เมือง
1.3 การยอมรับวิธีการใหม่ ๆ ในการทำพื้นที่สีเขียวที่สามารถไปสู่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี	2.4 การยอมรับพื้นที่สีเขียวในรูปแบบอื่น ๆ ต้องสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของหลักเกณฑ์ได้ ต้องแยกออกมาเป็นหลักเกณฑ์อีกหมวด เพราะไม่สามารถทดแทนพื้นที่สีเขียวขั้นต่ำได้

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

2. การวิเคราะห์ประเด็นส่วนการดำเนินการและนำไปใช้ (IMPLEMENTATION)

ตาราง 6 ตารางการวิเคราะห์ประเด็นส่วนการดำเนินการและนำไปใช้ (IMPLEMENTATION)

การปรับหลักเกณฑ์เดิมให้ดีขึ้น	ข้อเสนอแนะในการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์
1.1 หลักเกณฑ์ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการปฏิบัติหลักเกณฑ์นั้นที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม	2.1 ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของเกณฑ์ต้องมีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่ดีและยั่งยืน
	- บทบาทของ EIA คือการดูผลกระทบต่อโครงการที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม เป้าหมายของหลักเกณฑ์จึงต้องวิเคราะห์ตรงนี้มากกว่า - การกำหนดเป้าหมาย ต้องมาจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
1.2 การใช้ดุลยพินิจของกรรมการต้องมาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีองค์ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบพื้นที่สีเขียว และสิ่งแวดล้อม	2.2 การเลือกหรือจัดตั้งกรรมการ ต้องเป็นระบบ เป็นกลไกที่ป้องกันการทุจริตหรือการใช้ดุลยพินิจแบบที่ไม่เข้าใจกลไกของพื้นที่สีเขียว
	- กรรมการควรหมุนเวียนกัน ไม่ซ้ำที่เดิม หรือชุดเดิม
1.3 การนำข้อมูลหรือหลักเกณฑ์ใดไปใช้ ต้องมีการตรวจสอบว่าหลักเกณฑ์นั้นสามารถนำมาใช้งานได้จริง สมเหตุสมผล และวัดค่าได้	2.3 มีหน่วยงาน หรือนักวิชาการในหลายๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สีเขียว มากำหนดค่าตัวเลขในการใช้งานในหลักเกณฑ์

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

การสรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาทั้งหมด สามารถนำมาสรุปผล วิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์พื้นที่สีเขียวให้ดีขึ้นได้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ (REGULATION)

- หลักเกณฑ์ขั้นต่ำเดิมที่เป็นการกำหนดพื้นที่สีเขียวขั้นต่ำแต่ละประเภทนั้นยังคงเหมาะสมและสามารถใช้งานได้จริงอยู่ แต่ต้องมีการเพิ่มเติมรายละเอียดในการพิจารณาหลักเกณฑ์นั้น ๆ เพื่อให้เกิดการใช้ดุลยพินิจส่วนบุคคลน้อยลง และมีมาตรฐานที่ตรงกันมากขึ้น
 - ควรมีการการทำความเข้าใจ (Guideline) เกี่ยวกับการให้รายละเอียดของหลักเกณฑ์อย่างชัดเจน และสอดคล้องไปกับแนวทางการใช้ดุลยพินิจที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของเกณฑ์นั้น ๆ
- การเสนอแนะการปรับปรุงที่ทำให้หลักเกณฑ์เดิมที่พบข้อจำกัดให้ดีขึ้นได้ ต้องอาศัยการรวบรวมข้อมูล และความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ สำหรับเกณฑ์การดูดซับคาร์บอนของไม้ยืนต้น การเพิ่มเติมชนิดพันธุ์ไม้ยืนต้นต้องมีนักวิชาการ รวบรวมและอัปเดตข้อมูลประสานกับตลาดต้นไม้ในช่วงนั้น ๆ เพื่อให้ชนิดพันธุ์ที่ใช้ในงานออกแบบมีการอัปเดตอยู่ตลอดเวลา ในส่วนของการใช้งานสนามหญ้า จะต้องมีการระบุไว้ใช้งานเพื่ออะไรแสดงอยู่ในแบบอย่างชัดเจน
 - ควรสนับสนุนการใช้ต้นไม้ที่อยู่ในกลุ่มพืชท้องถิ่นของพื้นที่นั้น ๆ มีคุณสมบัติทนทาน เติบโตได้ดี ดูแลรักษาน้อย
 - หลักเกณฑ์ควรส่งเสริมให้พื้นที่สีเขียวเป็นอรรถประโยชน์แก่เมือง เพื่อให้พื้นที่สีเขียวเป็นประโยชน์แก่ทุกคน เช่น ให้ร่มเงาแก่ทางเท้าสาธารณะ ให้ความสบายตาของการได้มองเห็นพื้นที่สีเขียว และสร้างความสวยงามแก่ทางเท้า ถนน ให้แก่ผู้สัญจรผ่านไปมา

3. การเปิดโอกาสในการยอมรับพื้นที่สีเขียวรูปแบบอื่น นอกเหนือจากที่กำหนดอยู่ในหลักเกณฑ์ สามารถทำได้ แต่ต้องมีการแยกประเภทออกมา และไม่สามารถทดแทนหลักเกณฑ์หลักได้ หากมีการจูงใจด้วย Bonus ต้องคำนึงถึงประโยชน์อันได้จากการทำพื้นที่สีเขียวรูปแบบนั้น ๆ ว่าส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร และมากพอจะได้รับ Bonus หรือไม่ นอกจากนี้การให้ Bonus ยังผนวกเข้ากับกฎหมายอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นต้องคิดถึงการใช้กฎหมายมากกว่าหนึ่งประเภท

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการและนำไปใช้ (IMPLIMENTATION)

การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักเกณฑ์ ต้องสอดคล้องไปกับเป้าหมายของการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม นั่นคือ การป้องกันผลกระทบของโครงการที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม หรือสภาพแวดล้อมข้างเคียง การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักเกณฑ์จึงต้องย้อนกลับมาที่มุมมองต่อหลักเกณฑ์ที่กำลังใช้งานอยู่ว่าตอบสนองการป้องกันสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับพื้นที่รอบ ๆ อย่างไร

การใช้ดุลยพินิจของกรรมการต้องมาจากทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่สีเขียว นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่เข้าใจถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์และเข้าใจกระบวนการของหลักเกณฑ์ว่าทำมาเพื่อตอบโจทย์ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไร

ในการนำหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ มาใช้ก็สามารถทำได้ แต่ต้องเข้าใจกลไกของหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ด้วย และควรเป็นหลักเกณฑ์ที่มีการทำขึ้นหรือปรับเปลี่ยนมาเฉพาะกับประเทศไทย เช่น LEED > TREES, WELL > SOOK Standard หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สีเขียวและสิ่งแวดล้อมโดยตรงอย่าง SITES ที่พัฒนาโดยสภาอาคารเขียวของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรุงเทพธุรกิจ. (2560). *คอนโดกรุงเทพเปิดตัวสูงสุดในรอบ 10 ปี*.

<https://www.bangkokbiznews.com/business/786057>

พูนพิภพ เกษมทรัพย์. (2542). ต้นไม้กับปัญหามลพิษทางอากาศ. ใน *วันต้นไม้ประจำปีแห่งชาติ ปี 2542* (หน้า 91-106). กองสวนสาธารณะ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร.

สถาบันอาคารเขียวไทย. (2555). *เกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อมไทย สำหรับการก่อสร้างและปรับปรุงโครงการใหม่*. <https://tgbi.or.th/uploads/trees/2012-09-26-%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B9%8C-TREES-NC.pdf>

สถาบันอาคารเขียวไทย. (2565). *The SOOK building standard มาตรฐานอาคารเป็นสุข*. <https://tgbi.or.th/wp-content/uploads/2021/09/3.-SOOK-Standard-for-Publish-TGBI-07-9-21-Linked.pdf>

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). *แนวทางการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการประเภทอาคาร การจัดสรรที่ดิน และบริการชุมชน*. สำนัก.

U.S. Green Building Council. (2014). *SITES v2 rating system for sustainable land design and development*. <https://www.usgbc.org/resources/sites-rating-system-and-scorecard>